

'Boswachters' opereren in uitzonderlijk groene stad

Arnhem, Groenste stad 2008

De groenste stad van Nederland bij de Entente Florale 2008 was Arnhem. Die titel win je niet wanneer je de meeste bloemen en planten per vierkante meter hebt staan, maar wanneer je een ambitieus maar gedegen groenbeleid kunt aantonen. Boombeheerders Jeroen Glissenaar en Jan Floor doen een boekje open over hoe zij Arnhem op de groene kaart hebben gezet.

Auteur: Karlijn Raats

Beide heren deden vanaf 1999 een waardebeoordeling naar de groene status quo van Arnhem en onderzoek naar welke betekenis groen zou moeten hebben. Wat wilden zij bereiken? Groen moest de leefwaarde gaan verhogen door zijn recreatieve waarde en het positieve effect op de gezondheid, groen moest de natuurwaarde opkrikken en tot slot moest groen de identiteit van de stad een boost gaan geven. Er hing al een tijdje verandering in de lucht bij de boombeheerders in Arnhem, maar tot nu toe was er veelal ad hoc beleid. Toen het Sonsbeekpark in 1999 aan een opknopbeurt toe was, besloten boombeheer-

ders Jeroen Glissenaar en Jan Floor spijkers met koppen te gaan slaan. Zo ontstond in samenwerking met de burgers in de daaropvolgende jaren een aanzienlijk groenplan.

Wind of change

De stadsdelen hadden vóór 1999 nog de zorg over de parken. "Het meeste geld ging toen helaas naar cultuurgebied, omdat de klagers over groen bepaalden waar het geld heen ging. Hierdoor ontstond achterstallig onderhoud in de parken. Toen het Sonsbeekpark werd opgeknapt, grepen we de kans om op te komen voor de parken", verteld Glissenaar.

Zo werden meerjarenopknopplannen ontwikkeld op basis van de wensen van omwonenden voor de parken. Glissenaar: "Op basis hiervan hebben we onder meer de padenstructuur verbeterd en zichtassen (doorkijkjes op hoogte, red.) geëvalueerd, daarbij onszelf afgevraagd of ze opener moeten of dat we ze moeten laten dichtgroeien. Bij Klarenbeek wilden we een uitzichtpunt op hoogte weer openzagen dat na de Tweede Wereldoorlog was dichtgegroeid. Het betrof een uitzicht op de stad Arnhem in de richting van

Duitsland. Maar Arnhem zag er in 1900 heel anders uit dan nu, met zijn Axo-bouwcomplex en de Postbank. Daardoor hebben we deze zichtas dichtgelaten. De burgers hadden er geen behoefte aan."

Hecht groennetwerk

Burgers betrekken bij het op peil brengen van het groen in de hele stad, dus ook in de parken, bleek de sleutel. Glissenaar: Ik schuif inmiddels regelmatig aan bij bewonersbijeenkomsten over bijvoorbeeld wijkpark Angerenstein, maar ook proberen we ieder park te binden aan een participatiegroep, wijkplatform of een gebruikersgroep, zodat we goed kunnen communiceren. Zo bestaat de participatiegroep 'Vrienden van Meinerswijk en het Arnhemse polderlandschap' en verschillende schouwgroepen, zoals die van Sonsbeek, Klarenbeek en is er een bezoekerscentrum in Sonsbeek."

Er is dus een hecht groennetwerk gemaakt. Zijn collega Jan Floor: "Als je het vertrouwen van de burger hebt, dan heb je namelijk ook het vertrouwen van de politiek, omdat de politiek eenmaal de burger vertegenwoordigt. Maar ook hebben

Jeroen Glissenaar

we goede connecties met mensen in de politiek. Onze wethouder en burgemeester sluiten groen in hun hart. De burgemeester fietst bijvoorbeeld graag door de omgeving.”

Groen is geld

De economische waarde van groen nam de gemeente Arnhem vanaf 1999 ook mee in haar plannen. Glissenaar: “Projectontwikkelaars zien groen als sluitpost. Omdat de hectareprijs heel

Jan Floor

hoog ligt, willen zij zoveel mogelijk huizen en die ook zo hoog mogelijk opstapelen. Echter, bewoners zien het liefste zoveel mogelijk groen in hun leefomgeving! Ook bedrijven zijn steeds meer op zoek naar een groen imago. Met name parken veranderen op dit vlak iets in de belevingswereld van de mensen. Parken zijn de groene longen van deze stad.”

Floor voegt toe: “Het is niet onze bedoeling om de waarde van vastgoed doelbewust te laten stij-

gen. Wij zijn groenmensen. Maar het is eenmaal een feit dat een omgeving, zo ook de economie, meelift op de stijging van groenwaarde.”

Identiteit

Duizend jaar geleden was Arnhem een gehucht met omliggende akkers. Vanuit het westen kwam vanaf de middeleeuwen de adel in dit gebied jagen. Van lieverlee bouwden zij hier jachtverblijven en ontwikkelden parken uit de jachtge-

Verschillende groene landtongen doorklieven de stad tot aan de rand van het centrum. Hierdoor kan de indruk ontstaan dat je net buiten het centrum in een natuurgebied zit.

bieden. Die parken lopen hier en daar als landtongen tot aan het centrum van de binnenstad. Doordat de parken tot voor kort allemaal privé-eigendom waren, en de rest uit akkers bestond, bestaat er geen consistente concentratie aan huizen. Waar een stad als Nijmegen als nederzetting aan de rivier de Waal begon en uitgroeide doordat er telkens een ring aan de nederzetting bij kwam en dus een overzichtelijk geheel is met even verderop de bossen, is Arnhem een lappendeken aan woonwijken en stukken groen. Hierdoor kun je vijf minuten buiten het centrum al meteen de indruk hebben dat je je in een natuurgebied waant. "De groene park- en landschapsstructuur geeft een hoop meerwaarde aan de stad. Het is echt bijzonder", verklaart Floor. Maar ook veranderde de identiteit van de boombeheerders de afgelopen jaren. "Beter communiceren met de burgers gebeurt ook door duidelijker te laten zien waar je voor staat", legt Glissenaar uit. Het tenue van de boombeheerders

werd een ware bosbouw-outfit. "Deze bruin-groene kleurentinten en dit bosbouwschoeisel, deze jas, broek en trui associëren burgers gelijk met bomen. Dan kom je direct geloofwaardiger over en accepteren burgers je vakkennis als je hen bijvoorbeeld vertelt dat een boom gekapt moet worden. Het wekt namelijk het romantische beeld op van een boswachter", aldus Glissenaar.

Alles uit de kast

Met het uitvoeren van het meerjarengroenplan lag Arnhem rond 2007 al heel aardig op schema. En toen gebeurde het. Voorjaar 2008 kreeg de gemeente te horen dat ze genomineerd was voor de Groenste stad van Nederland 2008 binnen de Entente Florale-verkiezing. Floor vertelt hoe de verkiezing dat jaar verliep: "Het comité zou Arnhem in juli een bezoek brengen, maar we hadden zojuist een flinke hagelbui gehad! Rozenvakken waren kaal en heel Arnhem lag vol met blad. Natuurlijk waren we toen gestrest.

Maar toch hebben we besloten het bezoek door te laten gaan en het comité rond te leiden. Zij hebben voornamelijk gelet op de algemene staat van onderhoud en naar het algemene beleid. Boxtel, Hilversum en Lelystad waren ook kanshebbers. Iedere stad had zijn eigen sterke groenpunten. Arnhems sterke punt is de combinatie van cultuur en natuur: de parken en de glooiende landschapsstructuur."

Floor vervolgt over de rondleiding: "We hebben de geïnteresseerden van het station afgehaald en ze naar de Rijntoren geleid. Van daaruit hebben we een fiets- boot- en wandeltocht gemaakt en het verhaal achter ons groenbeleid verteld. En daarna hoorden we op de Entente Floral-bijeenkomst dat we gewonnen hadden!"

Blij waren Floor en Glissenaar wel, verrast niet echt. "We hadden zoiets van, 'als we de wedstrijd nu niet winnen, weten we niet wat we er wel voor moeten doen, want we hebben eigenlijk alles uit de kast gehaald.'"

De boombeheerders bij de gemeente Arnhem dragen bosbouwtenue. Glissenaar: "Dit wekt het romantische beeld op van een boswachter."

Glissenaar: "We hebben met het groenplan onder meer zichtassen geëvalueerd en onszelf afgevraagd of ze opener moeten of dat we ze moeten laten dichtgroeien."

Uitzicht vanaf de Rijntoren laat zien dat Arnhem is ingesloten door groen en dat groen en grijs elkaar als patchwork afwisselen.